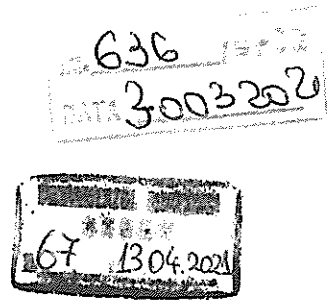

PRIM MINISTRU

Doamnă președinte,

În conformitate cu prevederile art. 111 alin. (1) din Constituție și în temeiul art. 25 lit. b) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.57/2019 privind Codul Administrativ, Guvernul României formulează următorul

PUNCT DE VEDERE

referitor la *inițiativa legislativă pentru modificarea și completarea Legii nr.286/2009 privind Codul Penal*, inițiată de doamnele senator PNL Laura-Iuliana Scânteii și Alina-Ștefania Gorghiu (**Bp.23/2021**).

I. Principalele reglementări

Inițiativa legislativă reglementează modificarea și completarea *Legii nr.286/2009 privind Codul penal, cu modificările și completările ulterioare*, vizând, în principal:

- stabilirea caracterului imprescriptibil al răspunderii penale pentru anumite infracțiuni de trafic și exploatare a persoanelor vulnerabile, prevăzute la art.209 - 211 și art. 213, pentru infracțiunile de agresiune sexuală (art.219), tortură (art.282), precum și de pornografie infantilă (art.374);
- majorarea pedepsei pentru infracțiunea de nedenunțare, prevăzută la art.266 alin.(1);
- incriminarea nedenunțării infracțiunilor de trafic și exploatare a persoanelor vulnerabile sau a infracțiunilor contra libertății și integrității sexuale, săvârșite față de un minor sau care au avut ca urmare moartea unui minor (completarea art.266).

II. Observații

1. Considerații introductive referitoare la pct. 1 din inițiativa legislativă

Alineatul (2) al articolului 153 din Legea nr. 286/2009 privește infracțiunile imprescriptibile, adică acelea cu privire la care prescripția nu înlătură răspunderea penală. Infracțiunile a căror imprescriptibilitate se dorește sunt cele prevăzute la art. 209 (sclavia), art. 210 (traficul de persoane), art. 211 (traficul de minori), art. 213 (proxenetismul), art. 219 (agresiunea sexuală), art. 282 (tortura) și art. 374 (pornografia infantilă) din Codul penal. În prealabil, apreciem utile anumite precizări de principiu cu privire la instituția prescripției răspunderii penale.

Prescripția răspunderii penale se regăsește, de asemenea, și în legislațiile altor state europene, fiind definită de Curtea Europeană a Drepturilor Omului ca „*dreptul făptuitorului de a nu fi urmărit sau judecat ca urmare a trecerii unui interval de timp de la data săvârșirii infracțiunii*”¹. În doctrina mai veche² s-a arătat faptul că rațiunea prescripției s-ar fundamenta pe ideea de realizare a represiunii prin echivalent, în sensul că infractorul a suferit destul pe toată durata termenului de prescripție, fiind veșnic sub teama de a fi descoperit, așa că această suferință echivalează cu o pedeapsă; pe inutilitatea și lipsa de eficacitate a unei pedepse aplicate prea târziu și pentru un fapt pe care opinia publică l-a uitat, aplicarea sancțiunii răspunzând - în acest caz - doar unei idei abstracte de justiție și nu necesității, care a încetat; pe dificultatea de a se mai judeca o infracțiune după trecerea unui timp prea îndelungat în care probele au dispărut sau au devenit nesigure și, în fine, pe neglijența sau pasivitatea organelor judiciare.

2. Considerații asupra fondului în ce privește pct.1 din inițiativa legislativă

În principal, și cu titlu de principiu, atragem atenția asupra următoarelor aspecte:

a) Modificările preconizate sunt de natură să afecteze concepția de ansamblu a Codului penal. Astfel, dispozițiile privind termenele de prescripție generală nu trebuie privite izolat, acestea completându-se cu cele privitoare la suspendarea, respectiv întreruperea termenului, precum și cu cele referitoare la prescripția specială. Altfel spus, în realitate organele judiciare beneficiază, *de lege lata*, de un termen dublu de prescripție (prin raportare la termenele prevăzute la art. 154 alin.(1) din Codul penal) în investigarea și judecarea cauzelor penale.

b) Din punct de vedere istoric - atât în România, cât și în legislațiile altor state - există o tradiție în ceea ce privește stabilirea termenelor de prescripție a răspunderii penale prin raportare la pedeapsa prevăzută de lege pentru fiecare infracțiune în parte, dând eficiență, astfel, *principiului proporționalității*³. Curtea Constituțională a stabilit, în jurisprudența sa, faptul că reglementarea răspunderii penale, precum și cea a prescriptibilității/imprescriptibilității răspunderii penale reprezintă chestiuni ce țin de politica penală a statului, iar stabilirea acesteia din urmă este în competența legiuitorului, care beneficiază de o marjă largă de apreciere în acest domeniu. De asemenea, Consiliul Constituțional din Franța a statuat faptul că nu există o dispoziție constituțională care să vizeze chestiunea prescripției răspunderii penale; cu toate acestea, dispozițiile în materie de prescripție trebuie să fie conforme cu principiile constituționale existente în materie penală, precum necesitatea, proporționalitatea și egalitatea în fața legii (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 98-408 DC din data de 22 ianuarie 1999).

¹ Într-un studiu efectuat de către Curtea de Justiție a Uniunii Europene s-a constatat că toate legislațiile statelor membre care au format obiectul analizei prevăd instituția prescripției în materie penală, singura excepție fiind reprezentată de Marea Britanie

² V. Dongoroz, *Drept penal. Reeditarea ediției din 1939*, Asociația Română de Științe Penale, București, 2000, p. 568-569

³ Tocmai de aceea, instituția prescripției răspunderii penale nu trebuie privită izolat, prin disocierea sa de celelalte prevederi ale Codului penal, ci trebuie supusă unei interpretări sistematice, prin raportare la ansamblul reglementării, inclusiv din perspectiva gravității infracțiunilor - exprimate prin pedepsele prevăzute de lege pentru acestea.

Astfel, este de analizat dacă prin trecerea, în cazul acestor infracțiuni, de la termene de prescripție generală de 8-10 ani la imprescriptibilitate, nu este de natură a părea - exclusiv din perspectiva situației în care faptele, din diferite motive, nu au generat începerea unui proces penal - disproporționată prin raportare la asigurarea securității raporturilor juridice, precum și iluzorie, de vreme ce odată cu trecerea timpului strângerea probelor necesare de către organele judiciare devine dificilă iar dreptul la apărare al făptuitorului este afectat într-o și mai mare măsură⁴.

c) Din perspectivă istorică și a dreptului comparat

În acest context, amintim și faptul că, în ceea ce privește infracțiunile prevăzute la art. 209 (sclavia), art. 210 (traficul de persoane), art. 211 (traficul de minori), art. 213 (proxenetismul), art. 219 (agresiunea sexuală) și art. 374 (pornografia infantilă) din Codul penal, termenele de prescripție penală sunt similare celor din Codul penal din 1968. Pe cale de consecință, credem că reglementarea actuală a termenelor de prescripție are un evident caracter de stabilitate în dreptul penal românesc și răspunde unor exigențe care respectă principii/norme cu caracter general cuprinse în partea generală a Codului penal. Din perspectiva dreptului comparat, infracțiunile imprescriptibile extinctiv din legislațiile altor state sunt, în principiu, aceleași cu cele prevăzute de Codul penal român anterior *Legii nr. 217/2020 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, precum și pentru modificarea art. 223 alin. (2) din Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală*, și vizează infracțiunile de genocid, contra umanității și de război, precum și cazul unor infracțiuni cu o gravitate deosebită.

De asemenea, și în legislațiile altor state europene (a se vedea, spre exemplu, Franța) s-a pus problema imprescriptibilității infracțiunilor de natură sexuală, cu precădere în situația în care victima este un minor, ocazii cu care s-a apreciat că există și alte măsuri mai puțin extreme care să exprime cât mai fidel necesitățile practice, să contribuie la realizarea scopului dreptului penal și să asigure, totodată, dreptul persoanei care a săvârșit infracțiuni „*de a fi uitată*”, cum ar fi majorarea termenelor de prescripție sau prorogarea momentului de la care începe să curgă aceste termene. S-a mai opinat și în sensul că, în general, în cazul infracțiunilor sexuale nu ar fi soluții atât de eficace măsuri precum mărirea limitelor de pedeapsă sau a termenelor de prescripție, de vreme ce acestea sunt infracțiuni generate de un anumit impuls, și nu de o analiză rațională a infractorului cu privire la situația sa juridică ulterioară. Așa fiind, suntem de părere și noi că trebuie să se facă distincție între prescripția răspunderii penale în ipoteza în care fapta a intrat în atenția organelor judiciare și cea în care fapta nu este descoperită de organele judiciare și, deci, nu există un proces penal în curs. În această din urmă situație apreciem că termenele de prescripție prevăzute de legislația în vigoare apar a fi suficiente

---

⁴ Să luăm un exemplu: constituie infracțiunea de pornografie infantilă, *inter alia*, și activitatea de vizionare de spectacole pornografice în cadrul cărora participă minori (art. 374 alin. (1³) Cod penal]. Este greu de crezut că imprescriptibilitatea unei infracțiuni care vizează o asemenea conduită păstrează un just echilibru între - pe de o parte - interesul general al societății și - pe de altă parte - dreptul făptuitorului de a fi uitat, securitatea raporturilor juridice, precum și, implicit, dreptul la un proces echitabil.

pentru a permite atât organelor judiciare să se sesizeze din oficiu sau să fie sesizate de alte persoane, cât și pentru a permite persoanei vătămate să chibzuiască cu privire la opțiunea sa de sesizare sau nu a acestora. Aprecierea este valabilă inclusiv în situațiile în care persoana vătămată este un minor, în considerarea prevederilor art. 154 alin. (4) din *Codul penal* care prelungesc momentul începerii curgerii termenului de prescripție ulterior săvârșirii infracțiunii tocmai în vederea protejării intereselor acestora, deoarece, de cele mai multe ori, minorii, victime ale unor infracțiuni, nu pot sesiza organele judiciare din cauza presiunii psihice la care sunt supuși de către agresor.

Această perspectivă corespunde, pe de o parte, dreptului făptuitorului de a beneficia de o anumită previzibilitate asupra situației sale juridice cu privire la riscul de a fi tras la răspundere penală (asigurând stabilitatea raporturilor juridice⁵) și, pe de altă parte, corespunde faptului că - după o anumită perioadă de timp - rezonanța socială a faptei penale scade, iar probele devin mai greu de obținut⁶. De aceea, poate că ar fi fost de preferat ca majorarea termenelor de prescripție să vizeze, mai degrabă, situațiile în care faptele au intrat în atenția organelor judiciare prin începerea urmăririi penale, astfel încât să se asigure faptul că procesul penal, odată început, va fi finalizat printr-o modalitate care să tranșeze fondul cauzei, inclusiv prin posibilitatea aplicării unei pedepse. Acest rezultat ar putea fi obținut, spre exemplu, prin majorarea termenului de prescripție specială⁷. De asemenea, o altă posibilitate vizează - așa cum este cazul Germaniei sau, recent, al Italiei - oprirea curgerii termenului de prescripție odată cu pronunțarea unei hotărâri în primă instanță; astfel, niciun termen de prescripție nu ar urma să curgă între momentul sentinței și până la pronunțarea unei hotărâri definitive, facilitând - în acest mod - finalizarea procesului penal printr-o hotărâre care să soluționeze fondul și nu ca urmare a intervenirii prescripției.

d) Deși efectul scontat prin stabilirea imprescriptibilității unei game atât de largi de infracțiuni este, potrivit Expunerii de motive, acela „*de a asigura dreptul la îndeplinirea actului de justiție pentru toți supraviețuitorii actelor de agresiune sexuală, trafic de minori, trafic de persoane, proxenetism ori pornografie infantilă, indiferent de timpul scurs de la săvârșirea infracțiunii și până la momentul depunerii plângerii penale, întrucât urmările unor astfel de fapte sunt, de asemenea, imprescriptibile, victimele suferind de pe urma acestor fapte pentru tot restul vieții, dar și pentru a aduce actul de justiție la efectele scontate și drepte -*

---

⁵ 5 Este ceea ce a fost denumit, cu referire la instituția prescripției, drept „dreptul de a fi uitat”, (exprimat în Opinia Avocatului General Gand în cauzele ACF Chemiefarma NV v Commission of the European Communities, Buchler & Co. y Commission of the European Communities, Boehringer Mannheim GmbH v Commission of the European Communities), în sensul că acesta „... exprimă un adevăr comun în termeni juridici, adică timpul este marele vindecător; că după o perioadă mai lungă sau mai scurtă de timp vine întotdeauna un moment în care, în relațiile sociale, trecutul nu mai poate fi pus în discuție”.

⁶ „Limitation periods, which are a common feature of the domestic legal systems of the Contracting States, serve several purposes, which include ensuring legal certainty and finality, and preventing infringements of the rights of defendants, which might be impaired if courts were required to decide on the basis of evidence which might have become incomplete because of the passage of time” în Hotărârea Ct.E.D.O în cauza Coeme și alții contra Belgiei din data de 22 iunie 2000.

⁷ Spania, spre exemplu, merge chiar mai departe și nu prevede o durată maximă de finalizare a procesului, odată ce acesta a început. Aceeași era situația, din perspectivă istorică, și în legislația noastră, potrivit Codului penal din 1936.

pedepsirea reală a infractorilor", este posibil ca rezultatul obținut să fie total opus, în sensul că există riscul tergiversării *ad infinitum* a cauzelor de către organele judiciare, la adăpostul unor termene de prescripție prea largi. Cu alte cuvinte, deși intenția este de a asigura victimelor infracțiunilor respective sentimentul că dreptatea s-a împlinit, este posibil ca efectul să se producă în sens contrar și să lipsească chiar și alte persoane - ale căror cauze nu ar fi presupus un grad ridicat de complexitate și, deci, un termen atât de îndelungat de soluționare - de chiar această finalitate. La toate acestea se adaugă, în egală măsură, și riscul depășirii termenului rezonabil al procesului penal.

e) Ce se întâmplă în situația în care făptuitorul însuși este un minor care răspunde penal? Amintim faptul că, potrivit art. 131 din Codul penal, „*Termenele de prescripție a răspunderii penale, prevăzute în art. 154, se reduc la jumătate pentru cei care la data săvârșirii infracțiunii erau minori și se întrerup sau se suspendă în condițiile prevăzute de lege pentru majori.*” Este evident - așadar - că, în cazul infracțiunilor imprescriptibile, dispozițiile art. 131 C.p. nu sunt aplicabile. Ca atare, simplul fapt că o persoană poate fi trasă la răspundere penală oricând pentru o infracțiune săvârșită în timpul minorității face ca, cel puțin în această ipoteză particulară, măsura să apară ca disproporționată și contra-productivă.

În subsidiar, și sub rezerva celor enunțate în precedent, complexitatea sporită a unora dintre infracțiunile a căror imprescriptibilitate este dorită de inițiatorii propunerii legislative, precum și faptul că - în genere - procedurile penale în țara noastră sunt caracterizate de o anumită lentoare, pot fi percepute drept argumente pentru inițierea unui astfel de demers care să asigure realizarea instrucției penale. Altfel spus, nu poate fi negat faptul că este necesar ca realizarea scopului instituției prescripției răspunderii penale să nu se transforme într-un impediment insurmontabil în vederea tragerii la răspundere penală a persoanelor vinovate de săvârșirea unor infracțiuni și, astfel, să se creeze premisele în care mecanismele de tragere la răspundere penală să fie ineficiente, punând statul în situația de a fi incapabil să asigure protecția efectivă a valorilor sociale ocrotite prin normele dreptului penal. De asemenea, în contextul în care categoria infracțiunilor declarate imprescriptibile a fost deja extinsă și cu privire la infracțiunile de viol și act sexual cu un minor⁸, poate fi considerat pertinent și argumentul invocat de către inițiatori, potrivit căruia - din considerente de echitate - măsura poate fi aplicată și altor infracțiuni de aceeași natură și de o gravitate similară asupra victimelor. Concluzionând, reținem că o astfel de măsură intră în marja de apreciere a legiuitorului, astfel încât - punând în balanță cele prezentate anterior - acesta din urmă va decide asupra oportunității amendării legislației cu privire la imprescriptibilitatea infracțiunilor avute în vedere de către inițiatori.

Alte precizări: Așa cum arătam în precedent, infracțiunile de viol (art. 218 Cod penal) și de act sexual cu un minor (art. 220 Cod penal) au fost deja declarate imprescriptibile prin *Legea nr. 217/2020*.

---

⁸ prin *Legea nr. 217/2020*

3. Referitor la pct. 2 din inițiativa legislativă, intervenția urmărită asupra alineatului (4) al articolului 154 este consecința firească a modificărilor ce se doresc a fi operate asupra art. 153, analizate anterior. De aceea, considerentele avute în vedere cu privire la punctul 1 al inițiativei legislative se aplică în mod corespunzător și în privința punctului 2.

4. Referitor la pct. 3 și 4 din inițiativa legislativă, formulăm unele considerații preliminare asupra structurii incriminării. Astfel, această propunere ar avea ca efect, pe de o parte, majorarea limitelor de pedeapsă pentru infracțiunea de nedeunțare, în forma prevăzută de legea în vigoare la alin. (1) al art. 266 din *Codul penal*. Pe de altă parte, propunerea ar atrage incriminarea unor conduite care nu sunt prevăzute de legea penală în prezent (nedeunțarea unor fapte prevăzute de legea penală contra libertății și integrității sexuale, de trafic și exploatare a persoanelor vulnerabile săvârșite față de un minor).

Considerații asupra fondului

– Precedent legislativ

Infracțiunea era prevăzută în dispozițiile art. 262 din Codul penal din 1968, sub denumirea „*nedeunțarea unor infracțiuni*”, având o redactare relativ asemănătoare cu cea din prezent. Pe lângă unele modificări terminologice, respectiv obligația de denunțare privește „*fapte prevăzute de legea penală*” și nu a unei „*infracțiuni*” - *nu interesează, așadar, dacă fapta respectivă nu a fost încă pusă în executare, dacă actele de executare deja comise se află în faza actelor premergătoare ori a unei tentative nepedepsite de lege sau dacă nu s-ar putea angaja răspunderea penală ca urmare a existenței unor cauze de neimputabilitate* - modificarea esențială este dată de restrângerea sferei faptelor pentru care legiuitorul a instituit, indirect, obligația de denunțare. Astfel, ca urmare a adaptării legislației penale la noile realități sociale și economice, au fost eliminate din enumerare infracțiuni ca delapidarea, furtul, tâlhăria, pirateria, înșelăciunea sau distrugerea, păstrându-se doar faptele penale contra vieții, atât cele definite de legiuitor sub denumirea de „*infracțiuni contra vieții*”, intenționate sau neintenționate (omor, omor calificat, ucidere la cererea victimei, determinare sau înlesnire a sinuciderii, uciderea din culpă), cât și variantele agravate ale acestora (de exemplu, infracțiunea de violență în familie) ori infracțiunile complexe care absorb fapta de omor (de exemplu: ultrajul, ultrajul judiciar, atentatul care pune în pericol securitatea națională etc.), precum și faptele care au avut ca urmare moartea victimei (viol sau tâlhărie urmate de moartea victimei, loviri sau vătămări cauzatoare de moarte)⁹.

– Cu privire la majorarea limitelor de pedeapsă, potrivit pct. 3 din inițiativa legislativă

---

⁹ G. Bodoroncea, *Codul penal. Comentariu pe articole*, Editura C.H.Beck, București, 2014, p. 568.

În opinia noastră, majorarea limitelor speciale de pedeapsă pentru infracțiunea de nedenunțare, în forma *de lege lata*, s-ar justifica în măsura în care aceste limite ar fi privite comparativ cu cele prevăzute în forma *de lege ferenda* a alin. (1¹) (pct. 4 din proiect). Aceasta deoarece, așa cum vom arăta și ulterior, întinderea limitelor de pedeapsă pentru această infracțiune trebuie să se raporteze nu numai la valoarea socială protejată în principal (înfăptuirea justiției), ci și prin raportare la importanța valorii sociale protejate prin infracțiunea nedenunțată. Din această perspectivă, apreciem că trebuie să existe o corelare între pedepsele prevăzute de lege care să evidențieze caracterul primordial al dreptului la viață, drept fundamental care constituie condiția tuturor celorlalte drepturi.

– Cu privire la necesitatea incriminării de la pct. 4 din proiect

Literatura de specialitate a arătat faptul că în societate există numeroase reguli care disciplinează viața în comun și diferitele activități care se desfășoară în jurul nostru. Încălcarea lor nu prezintă, însă, același grad de pericol. Unele dintre ele reprezintă abateri de mai mică însemnătate, cum ar fi cele disciplinare sau contravenționale. Despre infracțiuni nu se poate vorbi decât atunci când ne referim la cele mai grave încălcări, iar infractor nu devine decât o persoană care a săvârșit o faptă cu adevărat periculoasă pentru societate¹⁰. Jurisprudența Curții Constituționale¹¹ a relevat faptul că Parlamentul este liber să decidă cu privire la necesitatea introducerii unor fapte în sfera ilicitului penal, atunci când apreciază, având în vedere și *principiul ultima ratio*, că protejarea anumitor valori sociale nu se poate realiza decât prin mijloace de drept penal. Pe de altă parte, aprecierea cu privire la necesitatea incriminării penale a unor fapte trebuie să se încadreze și în limitele cerute de *principiului constituțional al proporționalității*¹².

Totodată, prin *Decizia Curții Constituționale nr. 363/2015 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 6 din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale*, Curtea a statuat faptul că „în ceea ce privește incriminarea unei fapte, (...) legiuitorul este liber să aprecieze atât pericolul social în funcție de care urmează să stabilească natura juridică a

---

¹⁰ G. Antoniu, S. Daneș, M. Popa, *Codul penal pe înțelesul tuturor*, Ed. Societății Tempus, București, 1995, p. 18.

¹¹ A se vedea, spre exemplu, Decizia C.C.R. nr. 405/2016 cu privire la dispozițiile art. 246 din Codul penal din 1969 și ale art. 297 alin. (1) din Codul penal, paragraful 67 („Astfel, Curtea constată că în exercitarea competenței sale constituționale de a legifera în cadrul politicii penale, legiuitorul are dreptul, dar și obligația de a apăra anumite valori sociale, unele dintre acestea identificându-se cu valorile protejate de Constituție (dreptul la viață și la integritate fizică și psihică - art. 22; dreptul la ocrotirea sănătății - art. 34, dreptul de vot - art. 36 etc.), prin incriminarea faptelor care aduc atingere acestora (în acest sens a se vedea Decizia nr. 62 din 18 ianuarie 2007 și Decizia nr. 2 din 15 ianuarie 2014, precitată”), respectiv 69 („Curtea apreciază că, în sens larg, scopul urmărit de legiuitor prin legislația penală este acela de a apăra ordinea de drept, iar, în sens restrâns, este acela de a apăra valori sociale, Identificate de legiuitor în partea specială a Codului penal, acest scop fiind, în principiu, legitim. Totodată, măsurile adoptate de legiuitor pentru atingerea scopului urmărit trebuie să fie adecvate, necesare și să respecte un just echilibru între interesul public și cel individual. Curtea reține că din perspectiva principiului „ultima ratio” în materie penală, nu este suficient să se constate că faptele incriminate aduc atingere valorii sociale ocrotite, ci această atingere trebuie să prezinte un anumit grad de intensitate, de gravitate, care să justifice sancțiunea penală.”).

¹² În același sens, prin Decizia C.C.R. nr. 619 din 11 octombrie 2016, paragraful 44, Curtea a statuat, în ceea ce privește exigențele materiale de care este ținut legiuitorul în materie penală, că legiuitorul are competența de a incrimina fapte care prezintă o amenințare la adresa valorilor sociale ocrotite prin textul Constituției, expresie a caracterului de stat de drept și democratic, sau de a dezincrimina infracțiuni atunci când nu se mai justifică necesitatea folosirii mijloacelor penale, însă este evident că marja de apreciere a acestuia nu este una absolută.

faptei incriminate, cât și condițiile răspunderii juridice pentru acea faptă". Faptul că *principiul proporționalității* guvernează etapa elaborării normelor penale este o realitate și se justifică pe baza faptului că sancțiunile care însoțesc aceste norme reprezintă o privare temporară ori o restrângere a exercițiului unor drepturi fundamentale, astfel încât orice astfel de consecințe trebuie să fie necesare, să aibă un scop legitim și să producă o cât mai mică îngrădire a unui drept¹³. Așa fiind, rezultă că intră în competența legiuitorului aprecierea cu privire la introducerea în sfera ilicitului penal a anumitor fapte; cu toate acestea, marja de apreciere a acestuia nu este una absolută, ci trebuie să se încadreze în limitele prevăzute de Constituție. În egală măsură, alături de criteriile de constituționalitate exprimate anterior, trebuie avute în vedere și anumite rațiuni de oportunitate. Din această perspectivă, apreciem că infracțiunea de nedenunțare este o infracțiune contra înfăptuirii justiției care urmărește sprijinirea organelor judiciare în descoperirea și, implicit, sancționarea faptelor penale. Cu toate acestea, obligația generală de a denunța doar faptele prevăzute de legea penală contra vieții sau care au avut ca urmare moartea unei persoane se justifică nu numai pe valoarea socială a înfăptuirii justiției, ci se află în strânsă legătură și cu importanța deosebită a valorilor sociale ocrotite prin infracțiunile a căror denunțare se solicită. Așadar, tocmai din corelarea celor două aspecte rezultă caracterul excepțional al unei astfel de incriminări. Spre deosebire de celelalte drepturi fundamentale, dreptul la viață prezintă particularitatea de a nu fi susceptibil de limitări: el nu poate fi atins într-o măsură mai mare sau mai mică, orice încălcare a acestuia dobândind caracter absolut. Tocmai de aceea, fiind condiția tuturor celorlalte drepturi fundamentale, dreptul la viață trebuie protejat atât sub aspect substanțial, cât și sub aspect procedural, inclusiv prin mijloace care - prin raportare la alte situații - ar părea excesive. În situația de față, trebuie precizat faptul că infracțiunile avute în vedere de inițiatori, deși de o importanță de netăgăduit, nu protejează o valoare socială similară, din perspectiva importanței, dreptului la viață. Cu toate acestea, nu poate fi ignorată împrejurarea că, în contextul actual, unele dintre aceste infracțiuni au dobândit o incidență tot mai crescută, iar calitatea subiectului pasiv de a fi minor este un argument suplimentar suficient. Menționăm, în context, faptul că Proiectul Noului Cod penal, în forma din data de 24 ianuarie 2008, prevedea, în cadrul art. 255, „infracțiunea de nedenunțare” în următoarea formă: „(1) *Fapta persoanei care, luând cunoștință despre pregătirea sau comiterea unei fapte de omor, lipsire de libertate în mod ilegal, viol sau agresiune sexuală, nu înștiințează de îndată autoritățile în vederea împiedicării comiterii faptei ori înlesnirii identificării sau prinderii făptuitorilor, se pedepsește cu închisoare de la unu la 3 ani sau cu amendă. (2) Fapta persoanei care, luând cunoștință de săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală contra vieții sau care a avut ca urmare moartea unei persoane, după săvârșirea acesteia, nu înștiințează de îndată autoritățile, se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 2 ani sau cu amendă. (...)*".

---

¹³ Facultatea de Drept, Universitatea de Vest din Timișoara, Centrul European de studii și cercetări juridice, *Studii și cercetări juridice europene*, Ed. Universul Juridic, Timișoara, 2016, p. 301

De asemenea, din perspectiva dreptului comparat, art. 138 din Codul penal german sancționează nedenunțarea unor infracțiuni precum pregătirea unui război de agresiune, înaltă trădare, falsificarea de bani, traficul agravat de persoane, omorul, genocidul etc.; art. 450 din Codul penal spaniol sancționează nedenunțarea unor infracțiuni contra vieții, integrității sau sănătății, libertății ori libertății sexuale; în fine, art. 364 din Codul penal italian sancționează nedenunțarea unor infracțiuni privind securitatea statului¹⁴.

Având în vedere cele prezentate anterior, apreciem că incriminarea unei noi forme de ilicit penal, constând în nedenunțarea anumitor infracțiuni împotriva minorilor, este o opțiune ce ține de politica penală a statului și intră în marja de apreciere a legiuitorului, astfel încât decizia cu privire la oportunitatea unei astfel de reglementări rămâne la aprecierea acestuia din urmă¹⁵.

III. Punctul de vedere al Guvernului

Având în vedere considerentele menționate, **Guvernul susține adoptarea acestei inițiative legislative cu observațiile și propunerile de la pct.II.**

Cu stimă,

Florin Vasile CITU
PRIM-MINISTRU

Doamnei senator Anca Dana DRAGU
Președintele Senatului

¹⁴ V. Dobrinoiu *et alii*, Noul Cod Penal Comentat. Partea specială, Ed. III, Editura Universul Juridic, București, 2016, p. 394.

¹⁵ 15 Trebuie, însă, semnalată și analizată și o eventuală problemă care s-ar putea ivi din perspectiva constituționalității, prin raportare la art. 16 din Legea fundamentală. Nu s-ar putea invoca, oare, o diferență de tratament juridic între persoanele care nu denunță infracțiunile respective săvârșite împotriva unor minori și persoanele care nu denunță infracțiuni similare săvârșite împotriva unui alt subiect pasiv decât un minor? Răspunsul la această întrebare este, credem noi, unul negativ deoarece similitudinea dintre cele două situații este doar una aparentă, între ele intervenind un element de diferențiere esențial (starea de minoritate a victimei). Mai mult, dacă - spre exemplu - forma de bază infracțiunii de viol se urmărește la plângerea prealabilă a persoanei vătămate, se poate observa faptul că în cazul variantelor agravate, cu referire în special la ipoteza săvârșirii faptei asupra unui minor, acțiunea penală se poate pune în mișcare din oficiu deoarece se are în vedere împrejurarea că gravitatea sporită a faptei (în considerarea stării de vulnerabilitate a minorului și a consecințelor pe care fapta le-ar putea avea asupra dezvoltării sale ulterioare) este un factor care ar putea prioritiza interesul general al societății în detrimentul dreptului de dispoziție al persoanei vătămate asupra aspectelor care privesc viața sa personală. Așadar, diferența dintre cele două situații juridice este dată de calitatea subiectului pasiv de a fi minor și, ca urmare a acestei diferențe, de împrejurarea că - în cazul anumitor infracțiuni - prin extinderea obligației de denunțare a unor fapte prevăzute de legea penală săvârșite asupra unui major, similar celei când subiectul pasiv este minor, s-ar contrazice chiar rațiunea pentru care - în cazul majorilor - este necesară plângerea prealabilă.